

Domače branje

Tone Partljič

Hotel sem prijeti sonce

Tone Partljič, slovenski politik, poslanec, predmetni učitelj, dramatik, pisatelj in scenarist.

* 5. avgust 1940, Maribor.

Partljič je otroštvo preživel v vasi Pesnica pri Mariboru, v petčlanski družini. Oče je bil železničar, mati pa gospodinja in kmečka delavka. Kot otrok si je najbolj na svetu želel, da bi se »lahko dotaknil sonca«. Osnovno šolo je obiskoval v domači Pesnici. Šolanje je nadaljeval na učiteljskišči v Mariboru in po maturi leta 1960 poučeval v raznih krajih. Diplomiral je iz angleškega in slovenskega jezika na mariborski pedagoški akademiji leta 1965. Poučeval je na osnovnih šolah v okolici Maribora, nazadnje sedem let na Sladkem vrhu. Od tam je odšel v Maribor, kjer je leta 1971 postal dramaturg Drame, Slovenskega narodnega gledališča. Leta 1987 je prevzel umetniško vodstvo MGL, 1991 vodstvo Drame SNG v Ljubljani. Od leta 1990 do upokojitve leta 2004 je bil poslanec Državnega zbora Republike Slovenije, od leta 1992 pa je bil poslanec liberalne stranke v Državnem zboru RS. Čeprav je deloval kot politik, je ostal predvsem pisatelj: »Moja duša in moje srce nista za mikrofonom, ampak za pisalnim strojem«. Živi v Mariboru, ki je zanj »edinstveno mesto«. O svojem domu je zapisal: »Nisem Štajerc. Slovenec sem, ki ima na Štajerskem svoj dom in samo tam lahko pišem«. O svojem ustvarjanju je dejal: »Ko mislim na novo komedijo, uživam, kot bi mislil na novega otroka. Ko ga nosim, sanjam, imam popadke, dojam, se počutim kot mati, ki nosi otročička ...«. Z literaturo in polemičnim pisanjem se je Tone Partljič začel ukvarjati v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Odtlej se je uveljavil s črticami, novelami, romani, dramskimi deli in publicističnimi sestavki. Najprej se je predstavil s kratko prozo, nato je izdal več zbirk humorističnih in satiričnih besedil v knjigah. Objavil je tudi nekaj odmevnih romanov, otroške spominske črtice pa je izdal v knjigah. Vzporedno s pripovedno prozo so nastajale in bile uprizarjane številne satirične igre o sodobnem življenju, s katerimi se je Partljič uvrstil med najbolj priljubljene dramatike svojega časa

Zanimivosti:

- *Edini v družini se piše Partljič s črko j, ob krstu je namreč župnik avtorjev priimek »obogatil« ...*
- *Med njegovimi najbolj priljubljenimi konjički sta ribarjenje in sprehodi s psičkom Miškom.*
- *Kot pisatelj je zaslovel s satiričnimi dramami o sodobnem življenju, kot mladinski pisatelj z zbirko črtic iz svojega otroštva * Hotel sem prijeli sonce.*
- *Napisal je tudi številne radijske igre in televizijske drame, filmske scenarije in dramatizacije (npr. Kekec je pač Kekec).*
- *Je med najbolj plodovitimi slovenskimi komediografi; nekateri ga imenujejo »mojster za smeh«.*
- *Nekaj let je bil predsednik Bralne značke Slovenije in strokovne žirije za nagrado večernica, vrsto let je dejaven pri Borštnikovem srečanju v Mariboru.*
- *Med najuspešnejšimi dramami je Moj ata, socialistični kulak, ki jo je napisal v enem zamahu, od enih popoldne do prve jutranje ure naslednjega dne. Leta 1987 so premierno predvajali film, ki ga je režiral Matjaž Klopčič.*
- *Leta 1980 je dobil nagrado Prešernovega sklada za satirično komedijske igre, leta 1982 Levstikovo nagrado za knjigo Hotel sem prijeli sonce, leta 1984 Grumovo nagrado za dramo Moj ata, socialistični kulak, leta 2005 pa Glazerjevo nagrado mesta Maribor za življenjsko delo na področju kulture.*

Mačka v bloku

Kraj in čas dogajanja: nedoločen

Karakteristika oseb:

Tone: potrpežljiv, in prepričljiv

Hčera: Plašna, zadržana deklica

Poanta: »Ni lahko biti mačka v bloku«

Značilen odlomek: » v bloku te vsi tepejo. Zakaj nisi nekje zunaj in ne ležiš leno na soncu in ne predeš? Toda potem vprašam sebe, kaj pa jaz delam tu sredi teh sivih betonskih škatel? Si nisva podobna, prestrašeno mače...? In ali nisem sam pripeljal hčerkice v blok, kakor je nekdo pomotoma pripeljal tebe? Ali bo lahko njeno otroštvo sredi teh blokov tako žalostno in tako veselo, kakor je bilo moje ali otroštvo moje mame? Ni lahko biti mačka v bloku.«

Tone se je s hčerko in ženo preselil iz dežele v blok. Hčera si je želela psa in mačke, pa tega v bloku niso mogli imeti. Ampak tam je pa bila ena mačka, ki ni bila v nikogaršnji lasti. Potepala se je po bloku, se skrivala po kotih. Vsi so jo preganjali in tepli. Bila je preplašena, nikomur se ni upala približati. Ko je tone šel v tretje nadstropje, je ona odbežala v četrto. Ampak v bloku se nisi mogel skriti.

Moj voziški poskus z kravo

Kraj in čas dogajanja: Jesen, Ptujsko polje

Karakteristika oseb:

Tona: Vztrajen, prepričljiv, trmast, in nepopustljiv

Botra Gela: Zadrta, vztrajna

Poanta:

Ne delaj neke stvari, če veš da je nisi sposoben narediti

Značilen odlomek:

» Ko sem ležal v bolnišnici, me botra več ni mogla obiskati. Noge so ji že skoro čisto odpovedale. Ata, ki me je obiskal, je najprej sponesel svoj: »Viš, da sem imel prav, da si neroda in da se boš zaletel,« potem pa nadaljeval » Tudi botra te pozdravlja, in rekla je, da si bil že pri njej bol slab voznik in si jo prevrgel z vozom. Ja, najboljšo da prodaš avto!«. «

Tona je bil neroden, pa vendar je oče vedno govoril, kako je priden. Ko je bil pri botri na počitnicah, je s botro hodil plet njivo, le da jo je on čakal na vozu. On je vseskozi, ko je kaj naredil narobe, uporabljala besedno zvezo » Prokleti čehak«. Ko sta se vračala iz njive, je hotel on držati vrv krave. Botra mu tega nekaj časa ni zaupala, kasneje se je pa omehčala. In to ni bila ravno dobra odločitev, saj je krava zaradi Tonetovega ogovarjanja kaj hitro začela obračati iz poti, in pristali so v jarku, tetka na hrbtu, voz pa obrnjen.

Zizek

Kraj in čas dogajanja: nedoločen

Karakteristika oseb:

Tone: Samozavesten, prepričan sam vase, kasneje osramočen

Sestra: Zadirčna, osramočena

Učiteljica: Zmajava, neprepričana

Poanta: Nihče ni popoln

Značilen odlomek: » Kot otrok nisem znal izreči glasu ž. Govoril sem z. Spominjam se dolgih vaj ki sta jih imela mama in ata z mano on večerih, ko sta nadvse razločno in glasno govorila – žaba, žoga, žica, žaga, jaz pa za njima: zaba, zoga, zica, zaga.«

Toneta so v otroštvu klicali filozof. Kljub temu pa ni znal izgovoriti glasu ž. Oče in mati sta imela ob večerih z njim dolge vaje. Njegov sošolec Žižek je velikokrat šprical pouk. Ker je imel brata v višjem razredu, je učiteljica toneta poslala pogledat, če tudi njegovega brata ni v šolo, in kaj je narobe. Ko je prišel v razred, je vprašal kje je Žižek. No, vsaj hotel je. Ampak ž mu je delal probleme, zato je izrekel kar: Zizek. Kar nekaj časa za tem so se za njim drli: "zdravo, je Zizek tu? ".